

Европейската мрежа за Нулеви отпадъци, Zero Waste Europe, е създадена, за да даде възможност на общностите да преосмислят своето отношение към ресурсите. Нараства броят региони, в които местни групи от хора, бизнеси и общински служители предприемат значими стъпки за премахване на отпадъците в обществото ни.

КАЗУС

#1

Маї 2015

ИСТОРИЯТА НА КАПАНОРИ

Разположен в северната част на Италия, Капанори има един от най-високите проценти на рециклиране на общинско ниво в Европа. Този град на нулеви отпадъци е пример за силни политически решения и участие на общността с постигане на революционни успехи. Този казус разглежда историята на неговия успех до днес.

Никъде другаде фразата „Величествените гъбове порастват от малки жълъди“ не важи повече, отколкото в градчето Капанори, Италия, където една малко, но твърдо решено движение за спиране изграждането на инсинератор (специално съоръжение за изгаряне на отпадъци) води до масово движение за Нулеви отпадъци, разпространено из цяла Италия.

- Население: 46 700
- Стратегия за нулеви отпадъци, подписана през 2007 г.
- Намаляване на отпадъците с 40% за 10 години
- Днес 82% от отпадъците се събират отделно

Битка срещу изгарянето

Капанори, град с население от 46 700 жители, намиращ се близо до Лука в региона Тоскана, е трябвало да бъде просто още една стъпка в безмилостния поход на изгарянето на отпадъци в Италия. Този северноевропейски модел цели избягване на екологичните и социални проблеми, свързани със сметищата, както и производство на енергия. Преди десет години изгарянето набира скорост и в Италия – държава, която се задушава от драматични и неотложни проблеми, свързани с управлението на отпадъците. По това време местните медицински организации и дори екологични неправителствени организации почти не оказват съпротива, виждайки изгарянето като най-малкото зло за решаването на една видимо

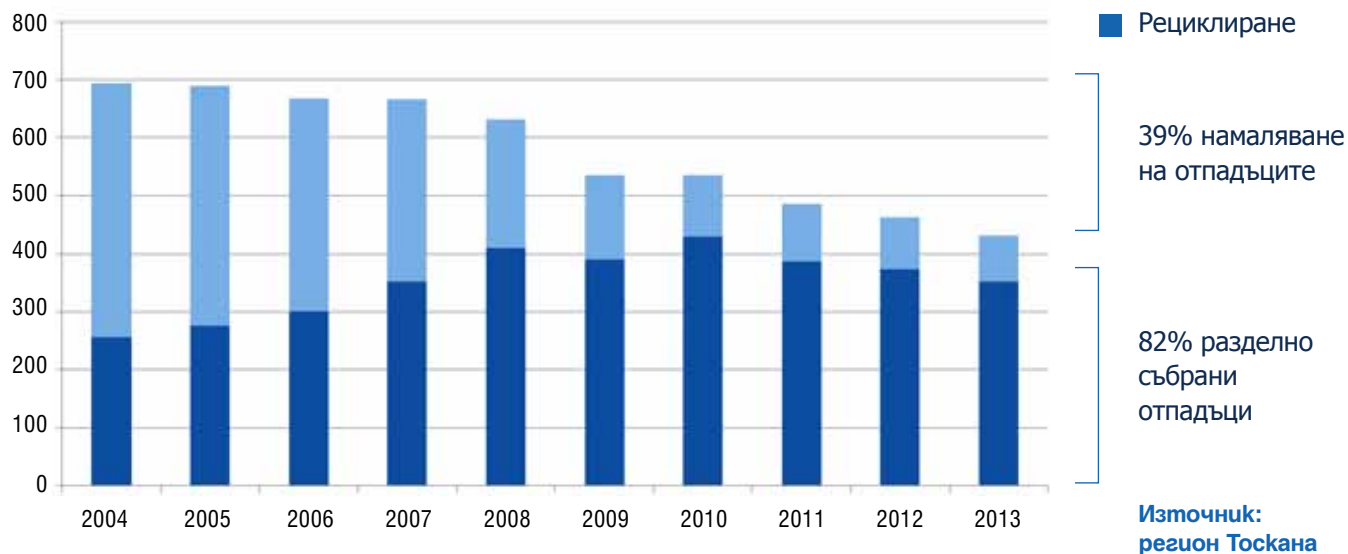
невъзможна дилема. Както бизнес интереси, така и натискът от страна на Северна Европа допринасят за стремителното навлизане на изгарянето и тогава изглежда сякаш този модел не може да бъде спрян.

Онези, които трябва да се възпротивят най-силно срещу навлизането на инсинераторите, липсват. **Общественият дебат не обсъжда факта, че изгарянето насърчава генерирането на отпадъци, конкурира се с рециклирането, утежнява проблемите, свързани с устойчивото развитие, разпалва корупция и изпуска токсични емисии, а същевременно може да усвои само малка част от енергията, съхранявана в отпадъците.**

Общности като тази в Капанори са оставени сами да се борят срещу изграждането на инсинераторите. През 1997 г. един учител, Росано Ерколини, разпознава потенциалните вредни ефекти, които планираният местен инсинератор би имал върху здравето на жителите, както и върху околната среда. С помощта на д-р Пол Конет, световен експерт по Нулеви отпадъци, той започва да убеждава местните жители в потенциалните опасности от изграждането на инсинератор в тяхната общност. Гражданското движение успява да спре строежа и бързо се разраства, обхващайки и другите три общности, заплашени от инсинератори в региона.

ЕВОЛУЦИЯ НА РАЗДЕЛНОТО СЪБИРАНЕ И ОБРАЗОВАНИЕТО НА ОТПАДЪЦИ В КАПАНОРИ 2004-2013 г. (кг/жител/година)

Каква е алтернативата?

Нагърбен със задачата да намери алтернатива на инсинерацията, Ерколини решава, че единственият подход е намаляване на отпадъците. Той поема контрола върху местната корпорация за събиране на отпадъци, ASCIT и създава пилотна схема за събиране „от врата на врата“. Година по-късно се оттегля от тази роля и се завръща към кампанирането срещу изгарянето на отпадъци из цяла Италия.

През 2007 г. Ерколини успява да убеди Общинския съвет на Капанори да стане първият в Европа, който подписва Стратегията за нулеви отпадъци, ангажирайки се до 2020 г. да изхвърля нула отпадъци на сметище.

Събирането на отпадъци от врата на врата е въведено поетапно в цялата община между 2005 и 2010 г. Започва се от малките селца, където всяка грешка може да бъде установена и поправена на ранен етап, като постепенно до 2010 г. схемата покрива цялата площ на общината. Към този момент вече 82% от общинските отпадъци се разделят при източника, оставяйки едва 18% остатъчни отпадъци за сметището. През 2012 г. редица села в общината приемат нова тарифа за отпадъците, наречена „Плащаш повече, ако изхвърляш повече“. Честотата на събиране от едно домакинство се измерва с помощта на лепенки с микрочип, които се поставят върху торбите с остатъчни отпадъци. Микрочиповете биват сканирани от четец в превозното средство за събиране на отпадъци. Във въпросните райони новата тарифа стимулира по-добро разделяне и предотвратяване, повишавайки процента разделяне на местно ниво до 90%.

Прозрачност и консултации

Според местните политици ключът към успеха им със схемата за събиране на отпадъци от врата на врата, както и с другите мерки за нулеви отпадъци, са ранните и активни консултации с жителите.

Срещите се провеждат на публични места, за да се събира информация и идеи и да се въвлече местното население в Стратегията за нулеви отпадъци. На всеки адрес са изпращани печатни материали. Няколко седмици преди модела за събиране на отпадъци от врата на врата да бъде въведен в даден район, доброволци разпространяват до всички домове безплатни комплекти за разделно събиране на отпадъци, включително необходимите различни кофи и чували, както и допълнителна печатна информация. Доброволците са обучени да отговарят на въпросите на жителите за новата схема. Поради това общественото участие е гладко, незабавно и ефективно.

Според проучване, проведено в Университета „Ла Сапиенца“ в Рим, което сравнява модела за събиране на отпадъци от врата на врата в 3 общности в Италия (Капанори, Рим, Салерно), в Капанори участието (99% от обитателите разделят отпадъците си) и удовлетворението (94%) са по-високи от тези в другите две общности. Това съответства на високия процент жители на Капанори, които са получили писмена информация относно промените (98.6%), посетили са информационни срещи относно промените в сметосъбирането (46%) и знаят къде да отидат, за да потърсят информация относно събирането на отпадъци (91%).

Икономическо приложимо решение

Спестяванията от това, че вече не се извозват отпадъци до скъпи депа, както и печалбите от продажбата на вторични суровини на рециклиращи инсталации, показва, че схемата е икономически самодостатъчна и дори е спестила на общината 2 млн. евро през 2009 г. Тези спестявания са вложени отново в инфраструктура за намаляване на отпадъците, както и за намаляване на таксите за отпадъци с 20%. Те са използвани също за назначаването на 50 нови служители на ASCIT, увеличавайки заетостта в региона.

„Общината е спестила над 2 млн. евро през 2009 г. Спестените средства са вложени отново в инфраструктура за намаляване на отпадъците, както и за намаляване на таксите за отпадъци с 20%. Те са използвани също за назначаването на 50 нови служители на ASCIT.“

Компостиране

Един от най-успешните елементи на новата система за сметосъбиране е отклоняването на потока от органични отпадъци. Освен че редовно събира органични отпадъци от врата на врата, които после се извозват до инсталация за компостиране в провинцията, през 2010 г., фирмата ASCIT снабдява и заведенията за обществено хранене в Капанори с машини за компостиране Joraform. В бъдеще тези местни колективни машини биха могли да обслужват и групи от населението. Това би помогнало за намаляване на разходите по събиране, транспортиране и обработване на органичните отпадъци с между 30 и 70%.

Прилагането на подход на сътрудничество, вместо на противопоставяне, води до това, че бизнесът откликва положително, като производителите на кафе предприемат изследване върху алтернативи на капсулите.

Жителите са насърчавани да започнат домашно компостиране, като 2200 домакинства получават безплатни компостери и преминават обучение по техники за компостиране. Домакинствата, които извършват домашно компостиране, получават като стимул 10% намаление от таксата за отпадъци, а проверки на място показват, че 96% от домакинствата все още използват компостерите си правилно.

Към момента се планира завод за биометанизация за района, който е на етап консултации.

Проектиране на продукти с цел премахване на отпадъците от системата

През 2010 г. Капанори създава първия в Европа Изследователски център за Нулеви отпадъци, където експерти по отпадъците идентифицират онова, което продължава да се изхвърля в сивите торби с остатъчни отпадъци и излизат с решения как да намалят още дори тези 18%. Установявайки, че капсулите за кафе са сред най-често срещаните предмети, Изследователският център провежда срещи с производители на кафе като Nespresso и Illy за обсъждане на биоразградими и рециклируеми разновидности на еднократните капсули.

Големият обем пелени за еднократна употреба в остатъчните отпадъци кара Общината да предложи на местни родители субсидирани пелени за многократна употреба, подлежащи на изпиране.

Прилагането на подход на сътрудничество, вместо на противопоставяне, води до това, че бизнесът откликва положително, като производителите на кафе предприемат изследване върху алтернативи на капсулите.

Отпадъците на един човек са съкровище за друг.

Възможностите, които стоят зад повторната употреба.

Освен че се работи върху подобряване нивото на рециклиране, се поставя и акцент върху повторната употреба. През 2011 г. Общината открива собствен Център за повторна употреба в село Ламари. Там предмети като дрехи, обувки, играчки, електроуреди и мебели, които вече не са необходими, но все още са в добро състояние, могат да бъдат поправени, ако се налага, и да бъдат продадени на нуждаещите се. По този начин те се отклоняват от сметищата и изпълняват жизнено важно социално предназначение.

Центърът постоянно разширява своята дейност – през 2012 г. 93 тона предмети са

доставени там, като по всичко изглежда, че тези цифри ще нарастват.

Според Росано Ерколини: „Рекордните данни от „Острова на екологията“ – Ламари (място за едрогабаритни отпадъци и предмети за повторна употреба), показват, че **нашата култура се променя, частично заради политиките на Общината. Докато преди хората изхвърляха всичко, сега те осъзнават, че възстановяването на предмети носи ползи не само за околната среда, но и за онези, които могат да ги закупят на достъпни цени**“.

В магазина за хранителни стоки Effecorta жителите могат да закупят над 250 вида храни и напитки от местни източници в насипно и наливно състояние.

Общината също така предлага на местните родители субсидирани пелени за многократна употреба, подлежащи на изпиране.

Центърът също така осигурява обучения за „надциклиране“ (втора употреба на даден продукт, с което се добавя допълнителна стойност и полезност, т.е. рециклиране на по-високо ниво, което дава нова роля на вече използвания предмет), включващи шиене, тапициране и дърводелство, така че колкото е възможно повече да се разпространяват ценностите и практиките на повторното използване.

Пионери по предотвратяване на отпадъци

Предотвратяването на отпадъци е дейността, в която Капанори е истински лидер – **между 2004 г. и 2013 г. общият обем образувани отпадъци спада с 39%** (от 1,92 кг. на 1,18 кг. на жител за година), като се предвижда, че ще продължи да намалява благодарение на разширяването на схемата „Плащаш повече, ако изхвърляш повече“ на територията на цялата община. Още по-впечатляващо е, че нивото на неразделени или остатъчни изхвърлени отпадъци на глава от населението е намаляло от 340 кг на година през 2006 г. До 146 кг през 2011 г., което представлява спад от 57%. За сравнение на размера на това постижение, статистиката за Дания е 409 кг неразделени отпадъци на глава от населението годишно (за 2011 г.).

Това означава, че освен повишаване на нивото на рециклиране, местните политици търсят начини за намаляване на образуването на отпадъци при източника. Като част от тяхната Стратегия за нулеви отпадъци, те са идентифицирали 11 области за действие. Може би най-видимата от тях е продажбата на продукти в насипно и наливно състояние – Общинският съвет осигурява данъчни стимули за малките местни предприятия, снабдяващи продукти, които могат да се пълнят в собствени контейнери на клиентите като например течни перилни препарати. Магазинът за хранителни стоки Effecorta се появява в Капанори през 2009 г. като предлага над 250 вида храни и напитки от местни източници в насипно и наливно състояние. Местните жители могат да си купят макаронени изделия, вино, олио и много други продукти от първа необходимост, без да се налага да изхвърлят никакви опаковки.

„През 2012 г. в Центъра за повторна употреба са доставени 93 тона предмети, където са били поправени и продадени на хора в нужда“.

Късата верига – благодат за селското стопанство

Отворени са две станции за зареждане на мляко, които работят на самообслужване, въвеждайки модел за разпространение на храна, наречен „къса верига“ – станциите се зареждат директно от местната фермерска кооперация и потребителите купуват без посредничеството на заводи за опаковане и търговци на дребно, така че те плащат по-ниски цени, а фермерите печелят повече от всеки продаден литър мляко. **Моделът е изключително успешен, като станциите продават по 200 л. на ден, а 91% от клиентите презареждат собствените си съдове, като по този начин се предотвратяват около 90 000 бутилки от системата на отделяне на отпадъци.**

Други инициативи включват кампания за увеличаване потреблението на чешмяна, вместо бутилирана вода (италианците употребяват най-много бутилирана минерална вода в Европа), премахване на приборите и съдовете за еднократна употреба в обществени сгради, включително училища, разпространение на платнени пазарски чанти до всички 17 800 домакинства и до 5000 бизнеса, както и снабдяване с пелени и санитарни продукти за многократна употреба на аптеките в общината. Всички тези инициативи са резултат от проактивни политически действия, насочени в правилната посока, което води до това, че жителите възприемат и са в състояние да прилагат интелигентни навици на потребление.

Водеща общност

Текст: Ейми ван Флиът

Най-добрите практики за Нулеви отпадъци

август 2013 г.

Предприемането на активен, цялостен подход и въвличането на жителите във всички етапи на развитие на политиките са ключовите елементи, които довеждат Капанори до върха на европейското първенство за предотвратяване на отпадъци. Посредством положението си на водеща община в Европейската мрежа за нулеви отпадъци, градът вдъхновява други общности да се целят по-нависоко от това просто да изпълняват целите си за рециклиране. Отдадените на каузата лидери-визионери виждат не само проблеми, а възможности и благодарение на прозрачността и въвличането на населението тези политики се превръщат в постижение на цялата общност.

„Двете станции за зареждане на мляко, които работят на самообслужване, доставят около 200 л. на ден, като по този начин се предотвратяват около 90 000 бутилки от системата на отделяне на отпадъци. Училището също е дълбоко въвличено в цялата програма.“

Днес стотици европейски общини следват примера на Капанори

Източници:

http://www.uclg-cisd.org/sites/default/files/Capannori_2010_en_FINAL.pdf

http://www.comune.capannori.lu.it/sites/default/files/segreteria_sindaco/capannori-verso-rifiuti-zero-2011-r2.pdf

http://www.lemonde.fr/planete/article/2013/06/19/capannori-la-cite-italienne-qui-montre-la-voie-du-zero-dechet-en-europe_3432602_3244.html

<http://www.comune.capannori.lu.it/node/11408>

<http://www.effecorta.it>

http://www.comune.capannori.lu.it/sites/default/files/segreteria_sindaco/opuscolotia_rifutizero_2012-2013.pdf

Отпечатано на рециклирана хартия

За повече информация:

www.zerowasteurope.eu

www.facebook.com

ZeroWasteEurope

www.zazemiata.org

Контакти:

info@zerowasteurope.eu

Twitter @zerowasteurope

За Земята
Приятели на Земята България